ماڭ جىلدىق باۋىرلاستىق سۇيىسپەنشىلىكتىڭ شىن جاڭا تاراۋىن جازايىق

(باسى 1 ـ بەتتە)

بيرما تۇرلىشە قوعامدىق جۇيەدەگى مەملەكەتتەر نشىندە ٴبىرىنشى بولىپ جاڭا جۇڭگونى مو-يىنداعان. ەكى ەلدىك اعا بۇىن باسشىلارى وزدەرى باس بولىپ، جۇڭگو ـ بيرما قارىم ـ قا-تناسىنىڭ داڭقتى ٴۇشىن قىرۋار ماڭداي تەرىن ارنادى. جوۋ ىنلاي زۇڭلي بيرمادا 9 رەت مەملەكەتتىك ساپاردا بولدى، ول كسى بيرمانىڭ ۇلتتىق كيىمىن كيىپ، بيرما حالقىمەن بىرگە سۋ شاشۋ مەرەكەسىن قۇتتىقتاعان كورىنىس ادەمى اڭگىمە بولىپ بۇگىنگە جەتتى.

ديپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقان 70 جىلدان بەرى، جۇڭگو مەن بيرما بەيبىت قاتار تۇرۇدىڭ بەس پرينسيپىن دارىپتەپ جانە ونى امالياتتا ايگىلەپ، باستان ـ اياق ٴوزارا سەنىم ارتىپ، ٴبىر ـ ٴبىرىن قۇرمەتتەپ، ٴوزارا قولداۋ كورسەتىپ، ٴىرى ەل مەن شاعىن ەلدىڭ تەڭ تۇرعىدا سيلاسۋىنىڭ، ٴبىر ـ بىرىنە تيمەدىلىك جاساپ، بىرگە يگىلىكتەنۋىنىڭ، بىرگە داموىنىڭ ۇلگىسىن ورناتىپ، ەكى ەل حالقىنا ناقتى پايدا اكەلدى.

ـــ ەكى ەلدىڭ ساياسي جاقتاعى ٴوزارا سەنىمدىلىك نەگىزى اناعۇرلىم بەكەمدەلدى. وتكەن عاسىردىڭ 60 ـ جىلدارىندا، جۇڭگو مەن بيرما تەڭ تۇرعىدا اقىلداسۋ، ٴوزارا ٴتۇسىنىپ، ٴبىر ـ بىرىنە جول بەرۋ رۋحىن ۇستانا وتىرىپ ەڭ الدىمەن شەكارا ماسەلەسىن شەشتى. قازىر ەكى ەلدىڭ جوعارعى جىگىندەگىلەر ٴجيي بارىس ـ كەلىس جاساۋدا، جان ـ جاقتى ستراتەگيالىق سەلبەستىك سەرىكتەستىك قارىم ـ قاتىناس ۇزدىكسىز ورنىقتى دامىپ كەلەدى. جۇڭگو بيرمانىڭ ٴوز مەملەكەت جاعدايىنا ۇيلەسەتىن داموۋ جولىمەن جۇرۋىنە باتىل قولداۋ كورسەتەدى، بيرما ۇكىمەتىنىڭ ٴوز ەلىنىڭ بەيبىتشىلىگىن جانە ۇلت تاتۋلىعىن نىعايتۋ ٴۇشىن جاساعان قۇلشىنىسىنا قولداۋ كورسەتەدى، بيرمانىڭ حالقارالىق ساحنادا ورىندى ۇقىق ـ مۇددەسىن جانە مەملەكەتتىڭ ار ـ نامىسىن قورعاۋىنا قولداۋ كورسەتەدى. بيرما جۇڭگونىڭ وزەكتى مۇددەسىنە ساياتىن جانە ٴجىتى قاداعالاپ وتىرعان ماسەلەلەرى جونىندە جۇڭگو جاققا باتىل قولداۋ كورسەتتى.

ـــ ەكى ەلدىڭ ناقتى سەلبەستىگى بارعان سايىن كەڭەيدى. جۇڭگو مەن بيرما ەكى ەلدىڭ ەكونوميكادا ٴبىرىن ـ ٴبىرى تولىقتاۋ سيپاتى كۇشتى، كومەسكى كۇشى زور. جۇڭگو بيرمادا ٴبىرىنشى ۇلكەن ساۋدا سەرىكتەس جانە ەڭ ماڭىزدى قارجى قوسۋشى ەل ورنىن ۇزاق ۋاقىت ساقتاپ كەلەدى، 2019 ـ جىلدىڭ الدىڭعى 11 ايىندا، ەكى جاقتى ساۋدا سوماسى 16 ميلليارد 800 ميلليون امەريكا دوللارىنا جەتتى، جۇڭگونىڭ سان مەڭ وتباسىلارىنا كىرگەن بيرمانىڭ ەڭگىن، مال شارۋاشىلىق ونىمدەرى بارعان سايىن كوبەيۋدە. نەگىزدەك قۇرىلعى قۇ-رىلىسى سياقتى سالالارداعى سەلبەستىك ءىل جەمىس بەردى. بيرما "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول"دى بىرگە قۇرۋدىڭ جەلى بويىندا ماڭىزدى ەل، ەكى جاق داموۋ ستراتەگيالارىن ۇشتاستىرۋدى تەرەڭدەتپ، جۇڭگو ـ بيرما ەكونوميكالىق ٴدالزىن بىرگە قۇرۋ سەلبەستىگىنە قاتىستى حۇجاتتارعا قول قويىپ جانە بىرلەسكەن قىزمەت كوميتەتىن قۇرىپ، ٴدالز قۇرىلىسى ورنىقتى قادامەن ىلگەرىلەۋدە.

ـــ ەكى ەلدىڭ گۇمانيتارلىق اۋىس ـ كۇيىس دانەكەرى كۇن سايىن كۇشەيۋدە. جۇڭگو مەن بيرمانىڭ مادەنيەت، ٴدىن، ادامدار اۋىس ـ كۇيىسى جاندى ٴجۇرىلىپ، باۋىرلاستىق سۇيىسپەنشىلىكتى تەرەڭدەتۋگە بەرىك تىرەك ۇسىندى. جۇڭگونىڭ مەملەكەتتىك اسىل دەڭگەيىندەگى مادەني ەسكەرتكىشى بۇددا ٴتىسىنىڭ كۇلى شاقىرۋمەن 4 رەت بيرمادا ٴتا-ۋاپ ەتۋگە قويىلدى، بيرما لوياڭداعى بايماسى عيباداتحانالارىنا بيرما ۇلگىسىندەگى بۇتحانا سالىپ بەردى. جۇڭگو بيرمادا "ساۋلە ارەكەتىن"، تۇما جۇرەك ناۋقاسىمەن اۋىراتىن بالالاردى قۇتقارۋ ارەكەتىن باستاپ، كوپتەگەن ناۋقاستارعا جاقسىلىق جەتكىزدى. جۇڭگونىڭ تاڭداۋلى كينو ـ تەلەۋيزيا تۇندىلارى بيرمادا قىزۋ اڭىس قوزعادى.

بيىل جۇڭگو جاپىاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتىپ، ٴبىرىنشى 100 جىلدىق كۇرەس نىساناسىن جۇزەگە اسىردى. بيرمانىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋ ۇزدىكسىز تىڭ جەتىستىكتەرگە قول جەتكىزۋدە، ەكى جاق دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىن وراي ەتىپ، ٴداستۇرلى دوستىقتى اسقاقتاتىپ، ٴوزارا ٴتيمەدى سەلبەستىكتى تەرەڭدەتىپ، جۇڭگو ـ بيرما قارىم ـ قاتىناسىنىڭ جاڭا داۋىرگە قادام تاستاۋىن ىلگەرىلەتۋگە ٴتيىس.

ـــ ستراتەگيالىق بايلانىستى كۇشەيتىپ، ەكى جاقتى قارىم ـ قاتىناستىڭ جاڭا جوباسىن كەسكىندەۋ كەرەك. ەكى جاق جوعارعى جىكتەگىلەردىڭ بارىس ـ كەلىسىنىڭ جەتەكشىلىك رولىن ۇزدىكسىز ساۋلەلەندىرىپ، ٴار دەڭگەيدەگى بايلانىستى، سايكەسۋدى كۇشەيتىپ، داموۋ تاجىريبەلە-رىمەن ٴبولىسۋدى ىلگەرىلەتىپ، ٴبىر ـ ٴبىرىنىڭ وزەكتى مۇددەسىنە ساياتىن ماسەلەلەردە ۇزدىكسىز تۇردە ٴوزارا باتىل قولداۋ كورسەتىپ، ستراتەگيالىق بيىكتەن جانە ۇزاق بولاشاقتىق تۇرعىدان جان ـ جاقتى ستراتەگيالىق سەلبەستىك سەرىكتەستىك قارىم ـ قاتىناستى تەرەڭدەتىپ، تاعدىر-لاس ورتاق تۇلعا تانىمىنىڭ ەكى ەل حالقىنىڭ جۇرەگىنە تەرەڭ تامىر تارتۋىنا مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك. جۇڭگو جاق بيرما جاقتىڭ ساياسي تىلدەسۋ ارقىلى ەل ٴىشىنىڭ بەيبىتشىلىك جانە تاتۋلاسۋ ۇدەرىسىن ىلگەرىلەتۋىنە قولداۋ كورسەتەدى، ەكى جاق شەكارانىڭ بەيبىتشىلىگى مەن ورنىقتىلىعىن بىرگە قورعاۋ كەرەك.

ـــ ەكونوميكا ـ ساۋدا بارىس ـ كەلىسىن تەرەڭدەتىپ، ٴوزارا ٴتيمەدى سەلبەستىكتى تىڭ قوزعاۋشى كۇش ۇستەۋ كەرەك. ەكى جاق "ٴبىر بەلدەۋ، ٴبىر جول"دى بىرگە قۇرۋ ايماقتىق ناقتى سەلبەستىكتى تەرەڭدەتىپ، جۇڭگو ـ بيرما ەكونوميكالىق ٴدالزى جۇلگەسىن ۇىمىنان ناقتى جوسپارلاۋ، قۇرۋ كەزەڭىنە ٴوتۋىن ىلگەرىلەتىپ، كياۋكيىۋ ەكونوميكالىق ەرەكشە رايونى، جۇڭگو ـ بيرما شەكارالىق ەكونوميكالىق سەلبەستىك رايونى، يانگون جاڭا قالاسى سىندى 3 تىرەكتى كۇش سالا ىلگەرىلەتىپ، ٴوزارا ۇلاسۋ ـ تۇتاسۋ، ەلەكتر قۋاتى جانە ەنەرگيا، قاتىناس ـ تاسىمال، اۋىل شارۋاشىلىعى، فينانس، حالىق تۇرمىسى سياقتى سالالاردىڭ ناقتى سەلبەستىكتى تەرەڭدەتىپ، جۇڭگو مەن بيرمانىڭ ٴوزارا ٴتيمەدى سەلبەستىگىنىڭ حالىقتا ٴتيمەدى اناعۇرلىم كوپ پايدا اكەلۋىنە مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك.

ـــ اۋىس ـ كۇيىس پەن ٴوزارا ۇلگى الۋدى كۇشەيتىپ، باۋىرلاستىق سۇيىسپەنشىلىكتىڭ ىلگەكتى جاڭا ٴمان قوسۋ كەرەك. ەكى جاق بيىلعى جىلدى "جۇڭگو ـ بيرما مادەنيەت ـ ساياحات جىلى" دەپ بەلگىلەدى، بيرمانىڭ كوركەم جاراتىلىستىق كورىنىستەرى مەن ءىل بايىرعى مادەنيەت ەسكەرتكىشتەرىنىڭ اناعۇرلىم كوپ جۇڭگولىق ساياحاتشىلاردى وزىنە تارتاتىنىنا سەنەمىن. ەكى جاق دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىن ارقاۋ ەتىپ ٴبىرسىپىرا قۇتتىقتاۋ قيىمدارىن وتكىزىپ، وقۋ ـ ىعارتۋ، ٴدىن، اقپارات قۇرالدارى، كينو ـ تەلەۋيزيا سياقتى سالالاردىڭ اۋىس ـ كۇيىس پەن سەلبەستىكتى كەڭەيتىپ، جۇڭگو ـ بيرما دوستىعىنىڭ حالىق تىلەگى تىرەگىن ۇزدىكسىز نىعايتىپ، باۋىرلاستىق سۇيىسپەنشىلىكتى جۇرەككە اناعۇرلىم ۇيالاتىپ، تىڭ تىنىس جانە ومىرشەڭدىك قاۋلاتادى.

ـــ سايكەسۋدى، سەلبەسۋدى نىعايتىپ، ٴوڭىردىڭ بەيبىتشىلىگى مەن ورنىقتىلىعىنىڭ جاڭا جاعدايىن اشۋ كەرەك. كەزەكتە، سىڭار جاقتىلىق، قورعامپازدىق باس كوتەرۋدە، ەكى جاق بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى، شىعىس ازيا سەلبەستىگى، لانساڭ ـ مەكوڭ سەلبەستىگى سياقتى كوپ جاقتى مەحانيزم اياسىندا سايكەسۋدى، سەلبەسۋدى كۇشەيتۋ كەرەك. جاڭا داۋىردە بەيبىت قاتار تۇرۋدىڭ بەس پرينسيپى رۋحىن اسقاقتاتىپ، ٴوزارا قۇرمەت ەتىتىن، ٴادىل دە تۇراشىل، سەلبەسپ تەڭ يگىلىكتەنەتىن جاڭاشا حالقارالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتۋ-دى ىلگەرىلەتىپ، ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋعا قۇلشىنۋ كەرەك.

جۇڭگو مەن بيرما ەكى ەلگە ورتاق "تۇس ءىرالاسقان ساين جاقىن، دوس ءىرالاسقان ساين ەتەنە بولادى" دەيتىن ماقال بار. دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقان 70 جىلدىق تاريحتىڭ جاڭا باستاما-سىندا تۇرعان ٴبىز بيرمادىعى دوستارىمەن قول ۇستاسا قۇلشىنىپ، اناعۇرلىم ەتەنە جۇڭگو ـ بيرما ناعىز ىدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋدى ىلگەرىلەتىپ، مەڭ جىلدىق باۋىرلاستىق سۇيىسپەنشىلىكتىڭ جاڭا سيمفونياسىن جازۋدى قالايمىز.

ۇلتتىڭ گۇلدەنۋى جولىندا . ەرجۇرەك قۇرباندار شەجىرەسى

ياۋ جىجۇن: وعى تاۋسىلعاننان كەيىن، بارىمتاشىلاردى قاپسىرا قۇشاقتاپ ايقاستى

شىنحۇا اگەنتتىگىنىڭ 12 ـ ايدىك 21 ـ كۇنى گۇاڭجوۋدان بەرگەن حابارى (ٴتىلشى ماۋ شين). گۇاڭدۇڭ ولكەسى جۇيجوۋ قالاسىنىڭ ساقشى مۇرا-جايىنداعى كورمە سورەسىندە ٴبىر ەرەكشە حالىق ساق-شىسى كۇالىگى قويىلعان. كۇالىكتەگى وق تەسكەن تەسىك ايقىن كورىنەدى، تەرى قاپتاعى ٴمولدىر سۇلياۋدىڭ بەتىنە قان داعى دا جۇققان، كۇالىكتىڭ يەسى مەملەكەتتىك قوعام حاۋىپسىزدىگى جۇيەسىندەگى 1 ـ دارەجەلى قاھارمان ۇلگى ياۋ جىجۇن ەدى.

ياۋ جىجۇن، 1970 ـ جىلى 2 ـ ايدا دۇنيەگە كەلگەن، گۇاڭدۇڭ ولكەسى لىچاڭ اۋدانىنان. 1989 ـ جىلى 3 ـ ايدا جۇڭگو حالىق ازاتتىق ارمياسىنا قاتا-ناسقان، 1991 ـ جىلى 4 ـ ايدا جۇڭگو كوممۇنيستىك پارتياسىنا مۇشە بولعان، 1992 ـ جىلى 3 ـ ايدا قوعام حاۋىپسىزدىگى قىزمەتىنە قاتىناسقان، گۇاڭدۇڭ ولكە-سى جۇيياڭ قالالىق (قازىرگى جۇيياڭ رايونى) قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى سايلاۋىت ساقشىلار بولىمشە اترەتىنىڭ باستىعى، قىلمىستىق دستەر ۇلكەن اترەتى 5 ـ ورتا اترەتىنىڭ حالىق ساقشىسى بولعان.

1998 ـ جىلى 11 ـ ايدىڭ 4 ـ كۇنى جۇيياڭ قالاسى دانشۇي قالاشعىندا قولنا ناڭان الىپ ۇيگە كىرىپ تونالاۋشىلىق ستەۋ، ادام بارىمتالاۋ دەلو-سى تۇىلادى. 3 ەر ادام 2 ناڭان الىپ، "نوپوس تەكسەرۋ" دەگەن سىلتاۋمەن زابىرلەنۋشى ايەل-دىڭ ۇيىنە باسا ـ كوكتەپ كىرىپ، اقشا جانە التىن ـ كۇمىس القا ـ مونشاقتاردان اقشاعا سىن-دىرعاندا جالپى 18 مەڭ يۋاندىق زاتتى تونايدى، سوندای ـ اق ونەڭ 5 جاستاعى ۇلىن بارىمتالاپ، 500 مەڭ يۋان سۇرايدى.

دەلو تۇىلعاننان كەيىن، جۇيياڭ قالالىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى دەرەۋ 30 نەشە قىلمىستىق دستەر ساقشىسىن شعارىپ ارناۋلى دەلو گرۋپپاسىن ۇيىمداستىرىپ، بارلاۋ ـ تەكسەرۋ وركىستەتەدى. ياۋ جىجۇن ارناۋلى دەلو گرۋپپاسىنىڭ ٴبىر مۇشەسى رەتىندە، تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، جاعداي ۇعىسىپ، جاسانىپ بارلاۋ جۇرگىزىپ، كۇتىپ تورۋىلداپ سوققىلاپ، ٴۇرتىس 10 نەشە تاۋلىك قىزمەت ىستەيدى.

11 ـ ايدىڭ 23 ـ كۇنى كەشتە ارناۋلى دەلو گرۋپپاسى اقپارعا يە بولادى: بارىمتاشىلاردىڭ اتاما-نى جۇ موۋحى دانشۇي قالاشعىنا استىرتىن قايتقان. يە بولعان دەرەككە نەگىزدەلگەندە، قىلمىس كۇماندى-دسى حالىق 5 ـ جولىنداعى جالعا بەرىلگەن ٴمالىم ٴبىر ۇيدە تۇرعانى، ناقتى قايسى ۇيدە ەكەنى ٴالى انىق ەمەستىگى بەلگىلى بولادى. سول كۇنى كەشتە ساعات 9دا، ياۋ جىجۇن مىندەت تاپسىرىپ الادى: تاعى ٴبىر بارلاۋ قىزمەتكەرىمەن بىرگە قىلمىس كۇ-ماندىسى جاسىرىنعان ورىننىڭ ماڭىندا باقىلاۋ جۇرگىزۋ كەرەك، ٴتىنتىپ ٴجۇرىپ ۇستاۋ ٴتۇن ورتاسىندا جۇرگىزىلەدى دەپ بەلگىلەنەدى.

11 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى تاڭعا جۇىق ساعات 2دەن 20 مينۋت وتكەندە، ياۋ جىجۇن مەن 6 قىزمەتتەسى تەكسەرۋ جۇرگىزە باستايدى: 2 حالىق ساقشىسى عيماراتتىڭ استىندا بارلىق تەرە-زەنى قاداعالاپ، قىلمىس كۇماندىسىنىڭ قاشپ كەتۋىنىڭ الدىن الادى، ياۋ جىجۇن قاتارلى 5 ادام 2 ـ قاباتقا شعىپ تەكسەرۋ جۇرگىزەدى.

تەكسەرۋ گرۋپپاسى باسپالداقتىڭ وڭ جا-عىنداعى جالعا بەرىلگەن ٴۇيدەى تەكسەرىپ بولعان سوڭ، باسپالداقتىڭ سول جاعىنداعى جالعا بەرىلگەن ٴۇيدەى تەكسەرۋگە دايىندالعاندا، ەڭ ارتتا كەلە جاتقان ياۋ جىجۇن كەنەت الگىندە تەكسەرگەن ٴبىر ٴۇيدەڭ ىشىندەگى كەزدەمەدەن جاسالعان كىيم سو-رەسىنىڭ تۇبەگەيلى تەكسەرىلمەگەنى ەسىنە ٴتۇ-سىپ، ارتىنا قايتىپ قايتا تەكسەرمەكشى بولادى. وسى كەزدە، بارىمتاشى جۇ موۋحى قولىنا ناڭان الىپ ۇيدەن شىعا كەلىپ، ياۋ جىجۇنمەن بەتپە ـ بەت جولىعادى. ياۋ جىجۇن دەرەۋ: "قىلمىسكەر-دىڭ قولىندا ناڭان بار ەكەن!" دەپ ايعايلايدى. قاس قاعىمدا، قىلمىس كۇماندىسى ناڭانىن وقتاپ ياۋ جىجۇنگە وق شعارادى، ياۋ جىجۇن شەگىنىپ باسپالداق اۋزىنا بارىپ، ناڭانىمەن قايتارا سوققىلا-دى. اتىس جىىلەپ، ياۋ جىجۇن وق شاقشاسىن اۋىستىرىپ جاتقان ورايدا، قىلمىس كۇماندىسى ەسكىتەن اتىلىپ شعىپ قاشىپ كەتەدى.

ياۋ جىجۇن "قىلمىسكەر قاشىپ كەتتى" دەپ قۇا ايعايلايدى. عيمارات استىندا اڭدىپ تۇرعان 2 حالىق ساقشىسى 2 قارا كولەڭكەنىڭ جۇگىرىپ شىقا-قانىن كورىپ دەرەۋ قۇادى. قىلمىس كۇماندىسى تاياۋ ماڭداعى قالتارىس كوشەگە بۇرىلىپ، قاشىپ كەتپە بارا جاتىپ ياۋ جىجۇنگە وق شعارادى. قۇىندىاپ ۇستاۋ بارىسىندا، ياۋ جىجۇننىڭ سانىنا با-قىتقا قارسى وق تىيەدى، وسىنداي قىسىلتايىڭ كەزدە، ول قاتتى اۋىرعانىنا شىداپ، 80 مەتر شاما-سىندا جەرگە دەيىن وكشەلەي قۇادى.

وسى كەزدە ياۋ جىجۇننىڭ وعى تاقا تاۋسىلا-دى، بارىمتاشىمەن ارالعىدا ٴبىر ادام عانا قالادى، ول ەش ٴارى ـ ٴسارى بولماستان بارىمتاشعا اتى-لىپ، ونى قۇشاقتاي جىعىلادى. بىيك، ەڭگەزەردەي بارىمتاشى جانتالاسا السىپ ٴجۇرىپ ياۋ جىجۇننىڭ وڭ جاق كەۋدەسىنە قاراي وق اتادى، ياۋ جىجۇنگە تاعى وق تىيەدى.

جاۋىنگەر سەرىكتەرى، ٴبىر جاعىنان، قۇىندىاپ ۇستاۋدى ۇيىمداستىرسا، ٴبىر جاعىنان، ياۋ جىجۇندى دەرەۋ شىپاحانا جەتكىزىپ شۇعىل قۇتقارۋ جۇرگىزەدى، الايدا جاراقاتى اۋىر بولعان-دىقتان، قۇتقارۋ ٴونىم بەرمەي، قۇربان بولادى.

ياۋ جىجۇن قۇربان بولعاننان كەيىن، جۇڭگو كوممۇنيستىك پارتياسى حۇيجوۋ قالالىق كوميتەتى وعان تاڭداۋلى كومپارتيا مۇشەسى اتاعىن تولقتاپ بەرەدى. 1998 ـ جىلى 12 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى گۇاڭدۇڭ ولكەلىك حالىق ۇكىمەتى وعان "تۇڭگەرىستىك قۇربان" اتاعىن بەرەدى. 1999 ـ جىلى 10 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى قوعام حاۋىپسىزدىگى مينيسترلىگى وعان مەملەكەتتىك قوعام حاۋىپسىزدىگى جۇيەسىندەگى 1 ـ دارەجەلى قا-ھارمان ۇلگى اتاعىن تولقتاپ بەرەدى.

حۇيجوۋ قالالىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكە-مەسىنىڭ قاتىستى جاۋاپتىسى بىلاي دەدى: ياۋ جىجۇن جولداس قوعام حاۋىپسىزدىگى قىزمە-تىنە قاتىناسقاننان بەرى، جۇمىس ورنىن ٴسۇ-يىپ، كاسىبىن قادىرلەپ، قىزمەتىنە ادال بولىپ، بەرىلە قىزمەت ىستەپ، قالتقىسز ۇلەس قوستى. 1994 ـ جىلى قۇربان بولعانعا دەيىن، ٴار ٴتۇر-لى قىلمىستىق ىستەر دەلوسىنان 30 نەشەسىن تىكەلەي بارلاپ ٴبىر جاقتى ەتتى. ول قاي ـ قاشان دا كوممۇنيستىك پارتيا مۇشەسىنىڭ ول-شەمەمەن وزىنە تالاپ قويىپ، زاڭدى ٴادىل انتقارىپ، پاك، كىرشىكسىز بولىپ، مەكەمەدەگى قىزمەتتەستەرى مەن بۇقارانىڭ جايپاي جاقسى باعاسىن الدى.

يۇي جيگاڭ: پويەز زىمىراپ كەلگەن ساتتە بۇقارانى تارتىپ شعىپ قۇتقارىپ قالدى

شىنحۇا اگەنتتىگىنىڭ 12 ـ ايدىڭ 22 ـ كۇنى ۇحاننان بەرگەن حابارى (ٴتىلشى لياڭ جيانچياڭ). ٴار جىلعى چيگىيدە ۇحان تەمىر جول قوعام حاۋىپسىزدىگىنىڭ حالىق ساقشىلا-رى ۇحان قالاسىنداعى جيۇفىڭ توڭگەرىستىك قۇر-باندار قابىرستانىنا كەلىپ، وسى ارادا ماڭگىلىك ۇي-قىدا جاتقان قۇربان يۇي جيگاڭدى ساعىنىشپەن ەسكە الادى.

يۇي جيگاڭ، 1958 ـ جىلى دۇنيەگە كەلگەن، 1975 ـ جىلى 10 ـ ايدا قىزمەتكە قاتىناسقان، 1982 ـ جىلى 3 ـ ايدا قوعام حاۋىپسىزدىگى قىزمەتىنە قاتىناسقان. يۇي جيگاڭ كەزىندە ۇحان تەمىر جول قوعام حاۋىپسىزدىگى باسقارماسىنىڭ جۇرگىزىنشى ساقشى اترەتىنىڭ، حانشي بەكەتى ساقشى بولمشەسىنىڭ حالىق ساقشىسى، باس ساقشىسى مىندەتىن وتەگەن، 3 ـ دارەجەلى باقى-لاۋشى ساقشى.

1999 ـ جىلى 1 ـ ايدىڭ 20 ـ كۇنى كەشكى ساعات 9 مولشەرىندە حانشي بەكەتى نانىيۋان جول اۋزىندا مىندەت وتەپ جۇرگەن كەزدە، يۇي جيگاڭ كەنەت ٴبىر ادامنىڭ ۋەلوسيپەدىن جەتەكتەپ ساقتىق تاياقشاسىنىڭ استىنا ٴوتىپ، تەمىر جولدى كەسىپ ٴوتىپ بارا جاتقاندىعىن كورەدى، وسى كەزدە چاڭشادان بەيجيڭگە باراتىن K2 كەزەكشى پويەزى زىمىراپ كەلە جاتادى.

قىل ۇستىندە تۇرعان حاۋىپتى شۇعىل جاعداي-دا، ول ٴوزىنىڭ باس امالىنىمەن ساناسىپاي، ٴارى ـ ٴسارى بولماستان بار كۇشىمەن وسى ادامدى رەلىستەن تارتىپ شىعارادى، ٴوزىن زىمىراپ كەلگەن پويەز سوعىپ 10 نەشە مەتر جەرگە ۇشىر-ىپ تۇسىرەدى، جاراقاتى اۋىر بولعاندىقتان، ەر-لىكپەن قۇربان بولادى.

1982 ـ جىلى قوعام حاۋىپسىزدىگى قىزمەتىنە قاتىناسقاننان بەرى، يۇي جيگاڭ ٴوز قىزمەتىن قىزۋ ٴسۇيىپ، كاسىبىن قاجىرلىلىقپەن شىكەرىلەي زەرتتەپ، قىزمەتتىڭ تالابىنان شىعىپ، ٴۇنسىز ۇلەس قوسىپ، زاڭدى قاتاڭ انتقارىپ، كىرشىكسىز، پاك بولىپ، زاڭعا قايشى قىلمىسقا سوققى بەرۋ، حا-لىقتىڭ مۇددەسىن قورعاۋ، ٴبىر ٴوگىردىڭ امانداعىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ ٴۇشىن كورنەكتى ۇلەس قوستى.

1992 ـ جىلى يۇي جيگاڭ باسىن ٴباي تىگپ ٴورت وشىرگەن كەزدە اۋىر دارەجەدە كۇيىپ جارالانادى. ول تاعى كەزىندە كوپ رەت سول كەزدەگى حانشي بەكەتى ساقشى بولمشەسىن باسقاراتىن جىگجوۋ تەمىر جول قوعام حاۋىپ-سىزدىگى مەكەمەسى جاعىنان "ۇزىك قىزمەتكەر" جانە "التىدا ۇزدىك حالىق ساقشىسى" بولىپ با-لانادى، ٴبىر رەت جەكە 2 ـ دارەجەلى ەڭبەك سىڭىرەدى ٴارى تەمىر جول مەكەمەسىنىڭ ەڭبەك ۇلگىسى اتاعىن الادى.

1999 ـ جىلى 4 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى يۇي جيگاڭدا "مەملەكەتتىك قوعام حاۋىپسىزدىگى جۇيەسىندەگى 1 ـ دارەجەلى قاھارمان ۇلگى" اتاعى تولقتاپ بەرىلەدى.

قاھارمان كوز جۇمعانىمەن، قاھارمانىنىڭ رۋحى ماڭگى جاسايدى. جۇىق جىلداردان بەرى، ۇحان تەمىر جول قوعام حاۋىپسىزدىگى باسقارماسى كوپ رەت يۇي جيگاڭنىڭ بزگى ىستەرىن ەسكە الۋ اڭگە-مە ٴماجلىسىن وتكىزىپ، تەمىر جول حالىق ساقشى-لارىن قۇربانىنىڭ ورىندالماعان ارمانىن جالعاستى-رىپ، تەمىر جول تاسىمالىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن، ىر-كىلىسسىزدىگىن قورعاۋ ٴۇشىن تىڭ ۇلەس قوسۋعا شابىتتاندىردى.

جاڭ جىمين: ٴومىرى اۋتوموبيل دوڭگەلەگىنىڭ استىندا ايقاتادى

شىنحۇا اگەنتتىگىنىڭ 12 ـ ايدىڭ 23 ـ كۇنى فۇجوۋدان بەرگەن حابارى (ٴتىلشىلەر حۇ گۇاڭحى، يان حۇڭشين). 1999 ـ جىلى 2 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن شيامىننان چۇانجوۋ باعىتىنا قارايعى جوعارى قارقىندى تاس جولدا، ٴبىر قۇتقارۋ اۋتوموبيلى ورنىقتى ٴجۇرىپ كەلە جاتتى. بۇل ٴجۇرىستىڭ نىسانالى جەرى جياڭشيىڭ اۋىلى ـــ اۋتوموبيلدەگى ٴبىر سالماق-تى ناۋقاستىڭ اۋىلى ەدى.

"تارس" ەتكەن ٴبىر جويقىن داۋىستىڭ شىعۋىمەن، اۋتوموبيلدىڭ سول جاق ارتقى دوڭگە-لەگى كەنەت جارىلىپ كەتپە، شوفەر شاراسىزدان اۋتوموبيلدى توقتاتىپ، شۇعىل دوڭگەلەك اۋىستى-رىپ جوندەۋگە كىرىسەدى.

جوعارى قارقىندى تاس جولداعى اۋتوموبيلە-دەر زۇىلداپ ٴوتپ جاتتى، شىرعالاڭ تۇىلۋى مۇم-كىندىگى كۇشتى بولاتىن. بۇل جاعدايدى بايقاعان اۋتوموبيلدەگى ٴبىر ساقشى كيىمىن كيگەن ادام جالما ـ جان اۋتوموبيلدەن ٴتۇسپ، اۋتوموبيلدىڭ ارتىنداعى ٴبىرقانشا مەتر السىن جەرگە تۇرا قالىپ، ٴوتپ جاتقان اۋتوموبيلدەرگە جول اشا باستاپ، اۋتوموبيل جوندەۋشى مەن اۋتوموبيلدەگى ناۋقاس ادامنىڭ حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتەدى.

بۇل حالىق ساقشىسى فۇجيان ولكەسى جاڭجوۋ قالالىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى شارلاۋشى ساقشى تارماق اترەتىنە توتە قاراستى ۇلكەن اترەتتىڭ ورىنباسار ۇلكەن اترەت باستىعى جاڭ جىمين بولاتىن. سول كۇنى اترەت ٴبىر ناۋقاس ادامدى اۋىلنا جەتكىزىپ تاستايتىندىعىن ەستىگەن ول ىرىقتىلىقپەن ٴوتىنىش ەتپە جولعا شعادى.

ونىڭ بەلگى بەرۋىمەن اۋتوموبيلدەر جابال قارقىننىڭ باياۋلاتىپ، اينالىپ ٴوتىپ، شۇعىل جوندەۋ جۇمىسى دا ٴتارتىپتى ورىندالىپ جاتقان بولاتىن. كەنەت، ٴبىر سانلىقتى جيپ اۋتوموبيلى زد-ىمىراعان بەتى قارقىننىڭ ەشقاندای باياۋلاتپاستان تۇپ ـ تۇرا كەلىپ حالىق ساقشىسىن سوعىپ، بىرنە-شە مەتر جەرگە ۇشىرىپ جىبەرەدى، ول سول جەردە قۇربان بولادى.

جاڭ جىمين، 1969 ـ جىلى فۇجيانىنىڭ جاڭجو-ۇىندىعى ٴبىر قاراپايىم وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن، قازا تاپقاندا 30 جاستا عانا ەدى. 1990 ـ جىلى 8 ـ ايدا ول جاڭجوۋ قالالىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مە-كەمەسىنە ٴبولىنىپ كەلىپ، قىزمەتكە قاتىناسادى، 1995 ـ جىلى 7 ـ ايدا جۇڭگو كوممۇنيستىك پارتياسى-نا مۇشە بولادى.

ساقشى بولعان 9 جىلدان بەرى جاڭ جىمين قىزمەتتە ىنتالى دا تەبىندى بولىپ، قاي ـ قاشان دا حالىق بۇقارانىڭ حال ـ جايىن كوڭىلىندە ساقتاي-دى. كومەك تىلەگەن ادامعا جولىعا قالسا بولدى، ول ۇنەمى الدىمەن قول ۇشىن بەردى.

ٴبىر كاريا ايىسىزدان جول شەتىندەگى ساسىق توعانعا ٴتۇسپ كەتكەندە، ول ارام دەپ سەسكەنبەي، ساسىق دەپ قورىقپاي، ەكى سوزگە كەلمەي ـ اق توعانعا سەكىرىپ ٴتۇسپ، كارياڭى ارقالاپ الىپ شعادى ٴارى ونى ۇيىنە جەتكىزىپ قويادى؛ سىرتتان كەلگەن ٴبىر جۇمىسكەر اقشاسى جوق بولاندىقتان ۇيىنە قايتاردان بۇرىن كەلىپ كو-مەكتەسۋدى وتىنەدى، ول ارى ـ ٴسارى بولماي ـ اق قولىندا بارىن ٴبولىپ بەرىپ وعان پويەز بەلەتىن الىپ بەرەدى ٴارى ٴوزى پويەزعا شعارىپ جولعا سالىپ قويادى؛ ون نەشە جاستاعى جاس ٴوسپىرىم قىز كوپ جىلدان بەرى كوز جازىپ قالعان تۇعان اكەسىن نزدەۋ ٴۇشىن كوز جاسىن كولدەتىپ ساقشى مەكەمەسىنە كەلەدى، ول جاعدايدى ەگجەي ـ تەگ-جەيلى ۇعىسقاننان كەيىن حالىق ساقشىلارىن باستاپ، توڭگەرىستىڭ ٴتورت بۇرىشىنان نزدەيدى. ون نەشە كۇن كۇندىز ـ ٴتۇنى ٴورلى ـ قىرلى شايقالاۋ ارقىلى 1000 كيلومەترەدەن استام ولكە اتتاپ جول باسىپ، اقىرى قىزدىڭ اكەسىن تاۋىپ، ونىڭ اكەس